

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W PAŃSTWOWEJ SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA IM.
MIECZYŚŁAWA MICHAŁSKIEGO W LĘBORKU

Spis treści

I. PODSTAWA PRAWNA I SŁOWNIK UŻYWANYCH POJĘĆ	3
II. UREGULOWANIA ZAWARTE W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNICH	4
STANDARD 1. POLITYKA	
ZASADY UPOWSZECHNIANIA STANDARDÓW I WERYFIKACJI PRACOWNIKÓW	5
1.1. Zasady ogólne	5
1.2. Zasady dotyczące weryfikowania Pracowników zatrudnianych i współpracujących z Placówką:	5
1.3. Zasady i sposób udostępniania opiekunom oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania	5
STANDARD 2. PERSONEL	
DZIAŁANIA EDUKUJĄCE I MONITORUJĄCE PRACOWNIKÓW PLACÓWKI	6
1.1. Zasady Ogólne	6
1.2. Przestrzeganie przez Pracowników praw dziecka	7
1.3. Język komunikacji i relacje z dzieckiem	8
1.4. Oczekiwane zachowania Pracowników	9
1.5. Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem	9
1.6. Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem o szczególnych potrzebach	10
STANDARD 3. PROCEDURY	
PROCEDURY ZGŁASZANIA PODEJRZENIA ORAZ PODEJMOWANIA INTERWENCJI W PRZYPADKU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA DZIECI	11
1.1. Zasady ogólne	11
1.2. Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpiecznych relacji między dziećmi w przypadku agresji fizycznej i słownej	12
1.3. Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpieczeństwa w przypadku zachowania dziecka uniemożliwiającego prowadzenie zajęć	13
1.4. Zasady postępowania w sytuacji znalezienia w szkole podejrzonej substancji lub środka psychoaktywnego	13
1.5. Zasady postępowania w sytuacji stanu dziecka wskazującego na użycie środka psychoaktywnego	14
1.6. Zasady ochrony wizerunku dziecka	14
1.7. Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby pozostające z nim w relacji wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	15
POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA poniżej 9 roku życia	17
POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA powyżej 9 roku życia	19
STANDARD 4. MONITOROWANIE	
MONITOROWANIE ZGODNOŚCI DZIAŁAŃ Z PRZYJĘTYMI STANDARDAMI	21
1.1. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego	21
1.2. Przegląd i aktualizacja standardów	21

I. PODSTAWA PRAWNA I SŁOWNIK UŻYWANYCH POJĘĆ

Mając jako cel nadrzędny dobra małoletnich wynikające z ich praw oraz z obowiązków Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Mieczysława Michalskiego w Lęborku i jej personelu, na mocy Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz. 1606)

oraz

szanując, że każdy ma prawo do równego traktowania bez względu na jego tożsamość płciową, orientację seksualną, poziom sprawności psychofizycznej, statusu społecznego, pochodzenia etnicznego, kulturowego

Zarządzeniem Nr 12/2024 wprowadzono niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich.

Podstawę prawną wprowadzenia standardów i działań podejmowanych w ich zakresie stanowią ponadto:

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
3. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (tj. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Słownik używanych pojęć:

Dziecko -	każda osoba do ukończenia 18 roku życia, będąca uczniem Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Mieczysława Michalskiego w Lęborku
Placówka -	Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Mieczysława Michalskiego w Lęborku (w skrócie PSM I st.)
Opiekun dziecka -	osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic, rodzic zastępczy lub opiekun prawny uprawniony do reprezentowania interesów małoletniego, a także osoba opiekująca się dzieckiem tymczasowo w zakresie unormowanym prawnie do czasu ustanowienia opieki prawnej
Pracownik -	każdy pracownik Placówki bez względu na formę zatrudnienia, w tym również osoba lub Pracownik podmiotu zewnętrznego wykonującego pracę na rzecz Placówki lub jej wychowanków
Dane osobowe -	wszelkie informacje, w tym wizerunek, umożliwiające identyfikację dziecka
Zarządzający Placówką -	Dyrektor, powołany na stanowisko przez organ prowadzący powołujący Placówkę, a w przypadku jego

	nieobecności, wskazany przez niego lub powołany zastępca
Równe prawa i traktowanie -	niedyskryminowanie ze względu na płeć, orientację seksualną, narodowość, wyznanie, światopogląd, stan zdrowia, kolor skóry oraz inne preferencje i cechy osobiste
Krzywdzenie małoletniego -	popęlnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym Pracownika Placówki lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie
Przemoc domowa -	przemoc w rozumieniu Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) oraz jej symptomów
Dokumentacja Placówki -	wyodrębnione i zebrane w formie teczki dokumenty sporządzone w konkretnej sprawie związanej z dzieckiem i jego ochroną

II. UREGULOWANIA ZAWARTE W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNIICH

Standardy ochrony małoletnich:

- Standard 1. Polityka - Placówka opracowuje i wdraża w życie Politykę ochrony dzieci przed ich krzywdzeniem
- Standard 2. Personel - Placówka edukuje, angażuje i monitoruje swoich pracowników na rzecz ochrony przed krzywdzeniem
- Standard 3. Procedury - w Placówce funkcjonują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dzieci
- Standard 4. Monitorowanie - Placówka okresowo monitoruje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami

STANDARD 1. POLITYKA

ZASADY UPOWSZECHNIANIA STANDARDÓW I WERYFIKACJI PRACOWNIKÓW

1.1. Zasady ogólne

1. Odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację Standardów jest Zarządzający Placówką.
2. Zarządzający Placówką zapoznaje z nimi Pracowników i zapewnia im niezbędne szkolenia. Zapoznanie ze Standardami, polegające na omówieniu ich stosowania odbywa się niezwłocznie po ich wprowadzeniu lub przed podjęciem pracy na rzecz lub w Placówce.
3. Pracownicy Placówki stosują zasady wynikające ze Standardów podczas każdego kontaktu z małoletnimi oraz dbają o ich upowszechnianie.
4. Zarządzający Placówką wyznacza osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń dotyczących krzywdzenia dzieci oraz powiadamiania Zarządzającego Placówką: Bognę Sujkowską i Mateusza Kempę.

1.2. Zasady dotyczące weryfikowania Pracowników zatrudnianych i współpracujących z Placówką:

Przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z działalnością Placówki, na Zarządzającym Placówką oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do pracy na jej terenie, ciąży obowiązki wynikające z Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304), *Rozdział 3: Obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz osób zatrudnianych i dopuszczanych do takiej działalności*¹.

1.3. Zasady i sposób udostępniania opiekunom oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

1. Dokument zostaje opublikowany na stronie internetowej Placówki oraz w biuletynie informacji publicznej Placówki.
2. Dokument zostaje udostępniony do wglądu w Sekretariacie Placówki.
3. Opiekunowie i dzieci zostają zapoznani z dokumentem na pierwszym spotkaniu nauczycieli z rodzicami i dziećmi po rozpoczęciu nowego roku szkolnego.

---

¹ opublikowane w ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz. 1606)

STANDARD 2. PERSONEL

DZIAŁANIA EDUKUJĄCE I MONITORUJĄCE PRACOWNIKÓW PLACÓWKI

1.1. Zasady Ogólne

1. Zarządzający Placówką zapewnia Pracownikom coroczne szkolenia, pogadanki, e-learning, konsultacje lub superwizję pracy własnej w celu podnoszenia jakości pracy i ochrony małoletnich w zakresie:
  - ochrony dzieci przed krzywdzeniem,
  - rozpoznawania symptomów krzywdzenia dziecka,
  - obowiązujących w Placówce procedur, ze szczególnym uwzględnieniem procedur interwencyjnych,
  - odpowiedzialności prawnej związanej z naruszeniem obowiązków Pracowniczych,
  - Procedury Niebieskiej Karty.
2. Osoba prowadząca szkolenie winna legitymować się uprawnieniami do prowadzenia ww. form: specjalista przeciwdziałania przemocy domowej, prawnik, superwizor/ka lub psycholog legitymujący się odbyciem co najmniej 100 godzinami szkoleń w tym obszarze.
3. Dokonując zatrudnienia Pracowników lub nawiązując inną formę współpracy Zarządzający Placówką prowadzi ocenę przygotowania kandydata do pracy wykorzystując:
  - analizę przedstawionej przez niego dokumentacji rekrutacyjnej lub aplikującego o pracę, staż, praktykę zawodową lub wykonanie usługi,
  - zapoznaje się z przedstawionymi przez kandydata referencjami lub oczekuje ich przedłożenia,
  - uzyskuje o każdym Pracowniku i kandydacie do współpracy dane o których mowa w Standardzie 1., pkt. 1.2., tj. z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego i rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych oświadczenia o niekaralności.
4. Zarządzający Placówką:
  - zapewnia Pracownikom prowadzącym edukację i wychowanie możliwość zdobycia umiejętności edukowania:
    - dzieci - o ich prawach i ochronie przed przemocą,
    - ich opiekunów - o konstruktywnych metodach wychowawczych, zgodnych ze współczesną myślą pedagogiczną i opiece pozbawionej przemocy,
  - udostępnia Pracownikom materiały edukacyjne w formie elektronicznej pozwalające skutecznie edukować w ww. zakresie,
  - zobowiązuje Pracowników do przeprowadzenia co najmniej raz w roku spotkania edukacyjnego dla opiekunów małoletnich w zakresie stanowiącym przedmiot niniejszych uregulowań.
5. Zasady szczegółowe zawierają:
  - dobre praktyki wzmacniania umiejętności Pracowników,

- przestrzeganie przez Pracowników praw dziecka,
- język komunikowania się i relacje z dzieckiem,
- oczekiwane zachowania Pracowników,
- zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem oraz dzieckiem o szczególnych potrzebach.

1.2. Przestrzeganie przez Pracowników praw dziecka

Zadaniem Pracowników Placówki jest stosowanie w swoich zawodowych kontaktach z dziećmi poniższych zasad, wynikających z praw dziecka:

1. Wszyscy Pracownicy swoją codzienną postawą upowszechniają prawa dziecka.
2. Pracownicy dydaktyczni dbają, aby co najmniej jeden raz w roku szkolnym przeprowadzić pogadankę podejmującą prawa człowieka, a regularnie, w różnych sytuacjach opiekuńczo - wychowawczych i edukacyjnych odwołują się do tych praw (np. podczas rozstrzygnięcia konfliktów czy innych wydarzeń z udziałem dzieci).
3. Prezentują postawę, w której stoją na straży praw dziecka i nie stawiają praw osoby dorosłej wyżej od nich.
4. Nie używają jako środka dyscyplinującego wyproszenia z klasy, ograniczenia wejścia do szkoły, zakazu uczestniczenia w wydarzeniach szkolnych.
5. Dbają, aby w przypadku konieczności informowania dziecka o konsekwencjach jego postępowania, tonem głosu (a nie słowami) wyraźnie podkreślać, że jest to udzielanie informacji, w taki sposób, aby dziecko nie rozpoznawało tej wypowiedzi jako straszenia.
6. Są gotowi do wspierania dzieci w nauce, udzielają wsparcia i pomocy psychologicznej, dbają o udostępnianie wiedzy w tym zakresie, w tym również o innych miejscach pomocy.
7. Zachęcają dzieci do aktywnego działania i uczestniczenia w organizacjach i stowarzyszeniach działających na terenie szkoły, pokazują, że samorządność jest ważnym elementem rozwoju człowieka; również w spotkaniach propagujących równość społeczną, antydyskryminacyjnych, pomagających w rozwoju psychoseksualnym, wspierających ekologię.
8. Nie ujawniają żadnych spraw objętych tajemnicą Rady Pedagogicznej, szczególnie dotyczących indywidualnych spraw uczniów i ich rodziców.
9. Nie wykorzystują informacji o rodzinie dziecka (np. jej pochodzeniu, statusie materialnym, wyznaniu, trudnościach, itp.) w celach innych niż niesienie mu pomocy i chronienie jego praw.
10. Szanują prawa dziecka do dyskrecji poprzez zachowanie tajemnicy korespondencji, także elektronicznej.
11. Nie zatrzymują przedmiotów będących własnością ucznia, z wyjątkiem zabezpieczenia przedmiotów, które mogłyby służyć do zranienia siebie lub innych osób, nie prowadzą przeszukań rzeczy osobistych.
12. Nie uzależniają wystawienia oceny od czynników innych, niż jego osiągnięcia i poziom wiedzy; w razie zgłoszonej przez ucznia potrzeby - uzasadniają wystawioną ocenę.

1.3. Język komunikacji i relacje z dzieckiem

Pracownicy Placówki dbają, aby każde ich działanie było nakierowane na ochronę małoletnich oraz poszanowanie ich praw i dóbr osobistych (prawo do równego traktowania).

Swoją postawą okazują dzieciom szacunek, chroniąc przed wszelkimi przejawami przemocy: słownej, fizycznej, seksualnej oraz przed mową nienawiści i wypowiedziami biernoagresywnymi.

1. Pracownicy komunikują się z dziećmi zachowując poprawność językową, okazując szacunek i cierpliwość.
2. Słuchają z uwagą i nie przerywają wypowiedzi, a udzielając informacji dbają, aby były one czytelne, zrozumiałe i dostosowane do rozwoju psychofizycznego dziecka.
3. Zachowania zakazane:
  - krzyczenie (z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpośrednio życiu lub zdrowiu),
  - upokarzanie, używanie określeń obrażających dziecko, lekceważących, odnoszących się do jego wyglądu, umiejętności lub osiągnięć,
  - porównywanie do innych dzieci,
  - używanie wulgaryzmów, obraźliwych gestów, min, żartów z dziecka i o dziecku,
  - czynienie uwag odnoszących się do jego wyglądu, pochodzenia, nacji, seksualności, wyznania,
  - ujawnianie informacji z zakresu chronionym prawem,
  - naruszanie jego prywatności, np. poprzez przeglądanie korespondencji, rzeczy osobistych, z wyjątkiem sytuacji, w których istnieje konieczność przeciwdziałania przestępstwu,
  - podejmowanie istotnych dla dziecka decyzji bez jego wiedzy,
  - pozostawianie z dzieckiem sam na sam z wyjątkiem prowadzenia zajęć dydaktycznych lub wspierających, dokumentowanych w dzienniku,
  - wykorzystywanie władzy i przewagi fizycznej nad dzieckiem, w tym: zastraszania, szantażowania, odgrażania się, grożenia,
  - angażowanie się w relacje romantyczne, zachowania uwodzicielskie, uzależniające dziecko od siebie,
  - przyjmowanie prezentów, innych wartości materialnych, w tym finansowych, z wyjątkiem drobnych pamiątek, kwiatów - wynikających z bieżących uroczystości,
  - wchodzenie w relacje kupna - sprzedaży usług dydaktycznych, w tym z rodzicami dziecka,
  - proponowanie wspólnego spędzania czasu poza godzinami pracy dydaktycznej Placówki,
  - przekazywanie informacji innych niż wynikające z procesu dydaktycznego, absorbowanie uwagi dzieci za pośrednictwem komunikatorów, portali społecznościowych,
  - akceptowanie używania alkoholu, nikotyny i innych substancji lub zachowań, które mogą prowadzić do uzależnienia.

1.4. Oczekiwane zachowania Pracowników

1. W sytuacji konieczności indywidualnej rozmowy z dzieckiem zadbaj o obecność innej osoby z Personelu, pozostaw uchylone drzwi do pomieszczenia, w którym z nim rozmawiasz lub natychmiast po spotkaniu sporządź notatkę z prowadzonej rozmowy indywidualnej, zaznaczając czas jej trwania.
2. Informuj dziecko o przyczynach swoich decyzji wobec niego, również w przypadku braku możliwości zachowania poufności wnoszonych przez nie informacji.
3. Docień podjęcie przez dziecko w rozmowie z tobą spraw dla niego trudnych.
4. Uwierz dziecku w przypadku zgłaszania przez nie przemocy doznawanej ze strony dorosłych.
5. Nie zapewnij dziecka o zachowaniu dyskrecji w sytuacjach, w których z powodu obowiązującego prawa lub zasad wychowawczych nie dotrzymasz jej.
6. Zapewnij dzieci o prawie do swobody wypowiedzi, zaznaczając, że nie należy naruszać przy tym dóbr osobistych innych osób.
7. Szanuj emocje i uczucia dziecka.
8. Doceniaj wkład pracy i zaangażowanie, a nie tylko uzyskany wynik.
9. Utrzymuj kontakt z dzieckiem wyłącznie przez formalny komunikator Placówki, wyłącznie w dni pracy.
10. Nie angażuj dzieci do dodatkowych działań poprzez przekazywanie informacji, również o charakterze dydaktycznym poza określonymi godzinami oraz w dni wolne od nauki lub zajęć.

1.5. Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem

1. Jako osoba dorosła zwracaj uwagę na stosowność i adekwatność swojego zachowania w bliskim kontakcie fizycznym z dzieckiem.
2. Nie nadawaj charakteru intymnego, miej na uwadze, że zawsze może istnieć konieczność wytłumaczenia swojego zachowania oraz, że dziecko mogło doświadczyć lub doświadcza nadużycia ze strony innych dorosłych aktualnie lub w przeszłości.
3. Unikaj kontaktu fizycznego z dzieckiem, jego dotykania, głaskania, przytulania itp. w formie gratyfikacji jego osiągnięć.
4. W przypadku konieczności uspokajania dziecka pytaj, czy wyraża zgodę na kontakt fizyczny.
5. Nie bij dziecka, nie popychaj, nie szturchaj ani w jakikolwiek sposób nie naruszaj jego integralności.
6. Nie stawiaj dziecka do kąta, nie izoluj w sposób krzywdzący w innym pomieszczeniu bez opieki dorosłego.
7. Nie inicjuj i nie podejmuj zabaw, w których wykorzystywane jest: udawanie walki, bicie się, siłowanie, łaskotanie - zarówno w relacji Pracownik - dziecko, jak też dziecko - dziecko; pomagaj dzieciom w uczeniu ich stawiania granic dotyczących ciała.
8. Na czas wycieczek z noclegiem zapewnij oddzielny pokój snu dla kadry opiekującej się dziećmi.
9. Nie zapraszaj dzieci do swojego mieszkania, nie spotykaj się z nimi poza Placówką.

1.6. Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem o szczególnych potrzebach

Oprócz opisanych powyżej zasad Pracownicy biorą pod uwagę:

1. W sytuacji konieczności wykonywania czynności dydaktyczno-wychowawczych wobec dziecka o szczególnych potrzebach, ustal je z jego opiekunem adekwatnie do potrzeb dziecka.
2. Unikaj nadmiernego kontaktu fizycznego, a w czynnościach, które tego wymagają zapewnij, aby towarzyszył ci inny Pracownik.
3. W przypadku wykonywania takich czynności samodzielnie odnotuj to wydarzenie w prowadzonej dokumentacji.

STANDARD 3. PROCEDURY

PROCEDURY ZGŁASZANIA PODEJRZENIA ORAZ PODEJMOWANIA INTERWENCJI W PRZYPADKU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA DZIECI

1.1. Zasady ogólne

1. Pracownicy Placówki w związku z wykonywanymi obowiązkami zawodowymi posiadają wiedzę oraz uzupełniają ją w celu reagowania i przeciwdziałania ryzykom krzywdzenia oraz rozpoznawania symptomów krzywdzenia małoletnich.
2. Pracownicy znają zasady bezpiecznych relacji z małoletnimi, a w przypadku podejrzenia ich naruszenia zawiadamiają o tym fakcie Zarządzającego Placówką lub wyznaczoną przez niego osobę, z prawem zachowania anonimowości².
3. W sytuacji zagrożenia dóbr dziecka w relacji małoletni - małoletni, Pracownicy podejmują działania chroniące dzieci.
4. Pracownicy są zobowiązani do dbania o prawa dziecka, wykorzystują obserwacje własne i monitorują sytuację w celu ochrony dobrostanu dzieci.
5. W sytuacji powzięcia podejrzenia krzywdzenia w relacji opiekun - dziecko, lub zgłoszenia przez dziecko krzywdzenia ze strony opiekunów lub innych osób, Pracownik podejmuje działania zgodne z obowiązującym prawem w zakresie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2005, poz. 1493 z późn. zm) i przekazuje:
  - a) formularz A Niebieskiej Karty do właściwego terytorialnie dla osoby doznającej przemocy domowej Zespołu Interdyscyplinarnego, powiadamiając jednocześnie o tym fakcie Zarządzającego Placówką - w przypadku Pracownika uprawnionego do podjęcia tego działania w oparciu o ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
  - b) notatkę z opisem informacji przekazywanych przez dziecko Zarządzającemu Placówką, który dokonuje dyspozycji dalszej pracy wewnątrz Placówki - w przypadku Pracownika merytorycznego Placówki nie uprawnionego do rozpoczynania procedury Niebieskiej Karty.
6. W przypadku konieczności prowadzenia rozmów z opiekunami dziecka, które zgłosiło krzywdzenie z ich strony, należy dochować wszelkich starań, aby nie ujawnić treści przekazywanych przez dziecko informacji. Rozmowa jest dokumentowana notatką służbową.
7. Za powiadomienie organów ścigania oraz sądu opiekuńczego odpowiedzialny jest Zarządzający Placówką, który przesyła dokumenty zgromadzone/przygotowane przez Pracownika.
8. Dla dziecka krzywdzonego opracowywany jest Plan pomocy, który winien zawierać opis planowanych do podjęcia działań w kierunku ochrony i wspierania dziecka oraz Pracowników odpowiedzialnych za ich realizację. Plan winien zawierać w szczególności:
  - a) ustalenie osób, które w sposób szczególny, jako Zespół Pomocy Dziecku wspierają dziecko,
  - b) jeżeli została wszczęta procedura Niebieskiej Karty jedna z osób Zespołu winna wchodzić w skład Grupy Diagnostyczno - Pomocowej,

---

² Osoba, która zgłasza krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia dziecka ma prawo do zachowania pełnej anonimowości, również na etapie dalszych działań

- c) Zespół Pomocy Dziecku ustala i co miesiąc weryfikuje jaka pomoc dziecku jest potrzebna na podstawie skutków dotychczas udzielanej pomocy - Indywidualny Plan Pomocy,
- d) W Indywidualnym Planie Pomocy odnotowywane są wszystkie działania na rzecz dziecka i stanowi on osnowę współpracy w Grupie Diagnostyczno - Pomocowej.
9. Zarządzający informuje opiekuna dziecka o podejmowanych działaniach wyłącznie w sytuacji składania wniosku do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację opieki i wychowania małoletniego. Nie podejmuje się takich działań w sytuacji zawiadomienia organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa.
10. Procedurę Niebieskiej Karty rozpoczyna się z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

1.2. Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpiecznych relacji między dziećmi w przypadku agresji fizycznej i słownej

W przypadku agresji fizycznej między dziećmi, Pracownik podejmuje działania:

1. Stanowczo i zdecydowanie krzyknij w ich kierunku „stop!” i przekaz uczestnikom wyraźnie: „zabraniam!, „nie zgadzam się na takie zachowanie!”
2. Komunikaty: polecenia, nakazy itp. wypowiadaj głośno i wyraźnie, dobitnym tonem.
3. Używaj komunikatów krótkich, zawartych w jednym słowie lub wyrażeniu, np. stój! Odejdź na 5 kroków w tył! Zatrzymaj się! Odsuń się! Trzymaj ręce wzdłuż ciała! Usiądź! Puść go! Nie wolno! itp.
4. Jeżeli któreś z dzieci doznało jakichkolwiek obrażeń fizycznych:
  - a) w przypadku konieczności udziel pierwszej pomocy przedmedycznej, wydaj polecenie najbliższej stojącej osobie wykonania połączenia na numer alarmowy 112. Pamiętaj, że do chwili przybycia zespołu ratownictwa medycznego lub Policji to ty dowodzisz akcją i masz prawo wydawania poleceń: „dzwoń na 112!”, „odsunąć się!”, „biegnij po telefon!”, itp.,
  - b) w przypadku zdarzeń niezagrażających życiu dziecka w sposób wyżej opisany, wezwij - w miarę możliwości - tylu Pracowników, ilu dzieci brało udział w bójce,
  - c) jeżeli któreś z dzieci używało narzędzia stwarzającego niebezpieczeństwo innym uczniom - zażądaj od dziecka oddania przedmiotu i zabezpiecz go. Wspólnie z pozostałymi Pracownikami rozdziel dzieci i zapewnijcie im bezpieczeństwo.
5. Spisz niezwłocznie i przekaz Zarządzającemu Placówką notatkę zawierającą opis faktów, uwzględniając zapamiętane cytaty wypowiedzi.
6. Zarządzający Placówką prowadzi z dziećmi rozmowy przywracające zasady bezpiecznego zachowania, nakładając adekwatne obowiązki, np. naprawienia szkód. Zaleca się prowadzenie rozmów z dziećmi po upływie czasu pozwalającego im ochłonąć.
7. Zarządzający Placówką wzywa rodziców wyznaczając im jak najbliższy termin spotkania w celu omówienia sytuacji poszczególnych uczniów.
8. W każdym przypadku Zarządzający Placówką rozważa zawiadomienie Sądu Rodzinnego o zachowaniu uczniów odpowiedzialnych za inicjowanie bójki, a podjętą decyzję negatywną dokumentuje pisemnie.

9. Zachowaniami niedozwolonymi między dziećmi są:
- wyszydzanie, drwienie, poniżanie,
  - zaczepki słowne i fizyczne: poszturchiwanie, kopanie, gryzienie, grożenie,
  - szantażowanie, handel przedmiotami oraz towarami zakazanymi,
  - używanie wizerunku i innych danych osobowych innego dziecka bez jego zgody,
  - kradzież, przywłaszczenie mienia, niszczenie cudzej własności, wyłudzenie i wymuszenia.

1.3. Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpieczeństwa w przypadku zachowania dziecka uniemożliwiającego prowadzenie zajęć

1. Stanowczo i zdecydowanie krzyknij w kierunku dziecka „stop!” i przekaz wyraźnie: „zabraniam!”, „nie zgadzam się na takie zachowanie!”
2. Komunikaty: polecenia, nakazy itp. wypowiadaj głośno i wyraźnie, dobitnym tonem.
3. Używaj komunikatów krótkich, zawartych w jednym słowie lub wyrażeniu, np. „nie wolno!”, „Siadaj!”, „Nie pozwalam!”, „Koniec!”
4. Uspokój sytuację w klasie i kontynuuj zajęcia, po których sporządź notatkę i powiadom Zarządzającego Placówką.
5. W przypadku braku reakcji dziecka na upomnienia, wezwij Zarządzającego Placówką celem odizolowania ucznia od pozostałych dzieci biorących udział w zajęciach.
6. W sytuacji dwukrotnie powtarzających się zachowań uniemożliwiających prowadzenie lekcji, zwróć się do Zarządzającego Placówką celem zainicjowania spotkania zespołu nauczycieli uczących dziecko celem omówienia powtarzających się sytuacji i rozwiązania problemu, zaprosz do udziału w spotkaniu opiekunów dziecka. W przypadku nieskuteczności tego działania i przejawiania przez dziecko cech demoralizacji poinformuj Zarządzającego Placówką.

1.4. Zasady postępowania w sytuacji znalezienia w szkole podejrzanego substancji lub środka psychoaktywnego

1. Zapewnij sobie wsparcie drugiego Pracownika.
2. Usuń dzieci z miejsca ujawnienia substancji, której nie możesz zidentyfikować.
3. Jeżeli substancję ujawniono przy dziecku, zapewnij bezpieczeństwo jemu i pozostałym dzieciom poprzez zaopiekowanie go w oddzielnym pomieszczeniu.
4. Nakaż dzieciom odejście z miejsca zdarzeń.
5. W miarę możliwości zabezpiecz miejsce ujawnienia substancji, nie dotykaj jej.
6. Powiadom służby łącząc się z telefonem alarmowym 112, przekaz niezbędne informacje.
7. Powiadom Zarządzającego Placówką.
8. Stosuj się do poleceń przybyłych służb.
9. Sporządź szczegółowy opis wydarzeń i przekaz osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń, niezależnie, czy ujawniono osobę, która posiadała, wniosła substancję.

1.5. Zasady postępowania w sytuacji stanu dziecka wskazującego na użycie środka psychoaktywnego³

1. Zapewnij sobie wsparcie drugiego Pracownika.
2. Jeżeli substancję ujawniono przy dziecku, zapewnij bezpieczeństwo jemu i pozostałym dzieciom poprzez zaopiekowanie go w oddzielnym pomieszczeniu.
3. W miarę możliwości zabezpiecz substancję, nie dotykaj jej, nie pozwól dziecku, które ją posiadało manipulować przy niej, używać jej ani pozostawać samemu w pomieszczeniu.
4. Powiadom służby łącząc się z telefonem alarmowym 112, przekaz niezbędne informacje.
5. Powiadom Zarządzającego Placówką.
6. Powiadom opiekunów ucznia o zdarzeniu i bieżącej sytuacji.
7. Stosuj się do poleceń przybyłej służby/służb.
8. Sporządź szczegółowy opis wydarzeń i przekaz osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń.
9. W dalszych działaniach podejmij pracę profilaktyczną z opiekunami i dzieckiem.

1.6. Zasady ochrony wizerunku dziecka

1. Wizerunek dziecka jest elementem danych osobowych i z mocy prawa podlega ochronie. Jest jego dobrem osobistym i powinien być używany przez Placówkę wyłącznie za zgodą jego opiekunów oraz samego dziecka. W przypadku braku zgody dziecka, należy ją uwzględnić.
2. W celach wewnętrznego używania wizerunku dziecka, zgodę opiekunów przyjmuje się na pierwszym spotkaniu z rodzicami od rodzica na nim obecnego. Opiekunowie powinni zostać poinformowani o jej obowiązywaniu do ukończenia edukacji, lub do czasu wycofania zgody choćby przez jednego z opiekunów lub do nabycia przez dziecko pełnoletności.
3. Opiekun w każdym czasie ma prawo wycofać zgodę (również ustnie) zawiadamiając o tym Zarządzającego Placówką.
4. W przypadku wniesienia sprzeciwu na wykorzystanie wizerunku przez opiekuna Placówka wycofuje wykorzystywanie wizerunku oraz podejmuje starania o usunięcie go z przestrzeni publicznej.
5. Placówka ani jej Pracownicy bez pisemnej zgody opiekuna nie udostępniają wizerunku dziecka osobom trzecim ani nie zezwalają osobom trzecim na jego utrwalanie.
6. Pracownicy Placówki nie utrwalają bez zgody opiekunów wizerunku dziecka ani nie wykonują tego w celach prywatnych.
7. Zgoda na rozpowszechnianie wizerunku dziecka nie jest wymagana w przypadku, gdy zostaje utrwalona jako szczegół całości, np. podczas imprez w Placówce o charakterze ogólnym lub grupy dzieci, do której dziecko należy.

---

³ W zależności od użytego środka mogą to być między innymi: wszystkie zachowania odbiegające od normy danego dziecka: woń alkoholu od dziecka, charakterystyczny zapach skóry, włosów, drżenie rąk, różne bóle, drgawki, utrata, świadomości, agresja fizyczna, werbalna, pobudzenie ruchowe, ośpienie, spowolnienie ruchów, powiększone źrenice, światłowstręt, więcej znajdziesz np. <https://www.kbpn.gov.pl/portal?id=490267>

8. W przypadku upowszechniania wizerunku Placówka dba o nieujawnianie innych danych osobowych dziecka np. poprzez podpisywanie materiałów wyłącznie jego imieniem.
9. Niezależnie od wyrażonych zgód przez dziecko i opiekunów Placówka dba, aby nie upowszechniać materiałów, które ośmieszają dziecko, poniżają je, ukazują w niekorzystnym kontekście lub jako „zły przykład” oraz przedstawiają dziecko w niekompletnym ubiorze.
10. W przypadku wydania przez Zarządzającego Placówką lub zamówienia przez niego usługi z firmy zewnętrznej Placówka:
  - a) zobowiązuje osobę wykonującą usługę do przestrzegania zasad ochrony małoletnich poprzez zapoznanie z tymi zasadami,
  - b) dba, aby dzieci nie pozostawały z osobą w kontakcie indywidualnym bez udziału Pracownika Placówki.
11. W przypadku imprezy o charakterze masowym Zarządzający Placówką dba, aby przed jej rozpoczęciem uczestnicy, w tym opiekunowie i inne osoby zostali poinformowani, że:
  - a) rejestrowanie wydarzenia i jego uczestników może odbywać się wyłącznie na potrzeby prywatne,
  - b) umieszczanie zdjęć i nagrań w przestrzeni publicznej, w tym w mediach społecznościowych bez zgody tych osób narusza dobra osobiste innych dzieci.
12. W przypadku niewyrażenia przez opiekunów zgody na utrwalenie wizerunku dziecka podczas imprezy o charakterze masowym, Placówka ustala z opiekunem sposób ochrony jego wizerunku.

1.7. Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby pozostające z nim w relacji wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

1. Podejmując działania w sytuacji stwierdzenia krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka Pracownicy Placówki uwzględniają obowiązek wszczęcia procedury Niebieskiej Karty lub powiadomienia pisemnego organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa, przy czym zwracają uwagę, że osobą doznającą przemocy domowej jest również małoletni, który jest świadkiem przemocy między dorosłymi.
2. Zarządzający Placówką w przypadku pozyskania informacji o zdarzeniu, co do którego zachodzi uzasadnione przypuszczenie lub zostało stwierdzone, że stanowi umyślny czyn zabroniony określony w Kodeksie karnym, popełniony przez rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego (śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu małoletniego), ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić o tym przewodniczącego Zespołu do spraw analizy zdarzeń, działającego przy Ministrze Sprawiedliwości.
3. Analizując sytuację dziecka Pracownicy Placówki biorą pod uwagę:
  - a) informacje podawane przez dziecko,
  - b) obserwację jego rozwoju psychofizycznego, funkcjonowania w grupie, zachowania oraz zmian w tych obszarach,
  - c) możliwe do zaobserwowania obrażenia,
  - d) rozwój dziecka i adekwatność symptomów względem wieku i rozwoju dziecka,

- e) czy symptom jest wyizolowany, czy występują inne, w tym czy występują symptomy specyficzne dla określonej formy przemocy,
- f) narrację o dziecku, o wydarzeniach w rodzinie i zachowania opiekunów w kontakcie z Pracownikami Placówki.

POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA poniżej 9 roku życia

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

**Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty!
Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!**

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1.** Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2.** Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.
- A.3.** Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4.** Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5.** Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6.** Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7.** Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8.** Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9.** Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10.** Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11.** Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1.** Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.
- B.2.** Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: łękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.
- B.3.** Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: gryzie, szczypie się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej.
- B.4.** Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje łękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.
- B.5.** Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- B.6.** Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.
- B.7.** Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku.
- B.8.** Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.
- B.9.** Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, itp. lub nie zgłasza się po odbiór dziecka.
- B.10.** Którąkolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

- C.1.** Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2.** Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3.** Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4.** Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5.** Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6.** Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7.** Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8.** Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.
- C.9.** Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

**Sprawdź, czy występują sygnały
ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj
zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!**

Opracowanie:

Projekt realizowany w ramach programu
Obywatele dla Demokracji
finansowanego z Funduszy EOG

**DZIECI
MŁODSZE**

DO 9 LAT

PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

Zaznaczenie przynajmniej
jednego z punktów Listy A

TAK

TRYB A

Uruchom procedurę Niebieskie Karty

Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy lekarskiej wezwij pogotowie i/lub skonsultuj tę potrzebę z przedstawicielem ochrony zdrowia w Twojej placówce (jeśli jest to możliwe).

Jeśli zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej skontaktuj się z Sądem Rodzinnym – jeśli nie ma takiej możliwości skontaktuj się z Policją. Jeśli podejrzewasz, że dziecko jest ofiarą przemocy – nie może ono zostać pod opieką rodzica krzywdzącego.

NIE

Zaznaczenie przynajmniej
jednego z punktów Listy B

TAK

TRYB B

NIE

Jeśli zaznaczono
TAK w punkcie:

B.1/B.2/B.3

Spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka.

Jeśli rodzice nie współpracują z placówką, a podejrzewasz, że dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B.4

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie komunikuje się werbalnie, obserwuj jego zachowania.

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.

B.5/B.7/B.8

Zawiadom Sąd Rodziny.

B.6

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B.9

Zawiadom Policję.

B.10

Obserwuj dziecko.

Jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

W każdej sytuacji monitoruj sytuację dziecka!

Zaznaczenie przynajmniej
trzech z punktów Listy C

TAK

TRYB C

NIE

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko się nie komunikuje werbalnie, obserwuj jego zachowania, zabawy.

Porozmawiaj z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli nie masz informacji od dziecka na temat stopnia jego bezpieczeństwa (ze względu na wiek, rozwój, stan dziecka) przełącz rodzicom informację na temat swojego niepokoję, ustal sposób weryfikacji stopnia bezpieczeństwa dziecka.

Monitoruj sytuację dziecka. Po 1,2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.

Poinformuj pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny), do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach.

**Zakończ
działanie**

Dostosuj sposób rozmowy do wieku i możliwości dziecka!
Podczas interwencji, rozmów, wspieraj dziecko w kontakcie z pracownikami służb i instytucji!

POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA powyżej 9 roku życia

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

LISTA A

**Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty!
Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!**

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1.** Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2.** Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.
- A.3.** Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4.** Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5.** Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6.** Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7.** Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8.** Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9.** Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10.** Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11.** Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1.** Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.
- B.2.** Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.
- B.3.** Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: uciezki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.
- B.4.** Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.
- B.5.** Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- B.6.** Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.
- B.7.** Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia dziecku.
- B.8.** Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.
- B.9.** Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.
- B.10.** Którerekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

- C.1.** Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2.** Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3.** Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4.** Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5.** Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6.** Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7.** Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8.** Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.
- C.9.** Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

**Sprawdź, czy występują sygnały
ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj
zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!**

Opracowanie:

Projekt realizowany w ramach programu
Obywatela dla Demokracji
finansowanego z Funduszy EOG

**DZIECI
STARSZE**

POWYŻEJ 9 LAT

**PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA
W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W
RODZINIE WOBEC DZIECKA**

OŚWIATA

Zaznaczenie przynajmniej
jednego z punktów Listy A

TAK

TRYB A

Uruchom procedurę Niebieskie Karty

Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy
lekarskiej - wezwij pogotowie i/lub skonsultuj tę potrzebę z przedstawicielem
ochrony zdrowia w Twojej placówce (jeśli jest to możliwe)

Jeśli zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej skontaktuj
się z Sądem Rodzinnym – jeśli nie ma takiej możliwości skontaktuj się z Policją

NIE

Zaznaczenie przynajmniej
jednego z punktów Listy B

TAK

TRYB B

Jeśli zaznaczono
TAK w punkcie:

B.1/B.2/B.3

Spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu
diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka.

Jeśli rodzice nie współpracują,
a dziecko nie jest bezpieczne
postępuj zgodnie z trybem A.

B.4

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom
jego bezpieczeństwa w rodzinie.

Porozmawiaj z rodzicem, który nie
krzywdzi dziecka w celu zbadania
stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.

B.5/B.7/B.8

Zawiadom Sąd Rodziny.

B.6

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka,
w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

Jeśli dziecko nie
jest bezpieczne
postępuj zgodnie
z trybem A.

B.9

Zawiadom Policję.

B.10

Obserwuj dziecko.

Jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego
rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa
dziecka w rodzinie.

W każdej sytuacji monitoruj sytuację dziecka!

NIE

Zaznaczenie przynajmniej
trzech z punktów Listy C

TAK

TRYB C

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom
jego bezpieczeństwa w rodzinie

Porozmawiaj z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadaj stopień
bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

Monitoruj sytuację dziecka. Po 1,2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.

Poinformuj pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny),
do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach.

NIE

**Zakończ
działanie**

Dostosuj sposób rozmowy do
wieku i możliwości dziecka!
Podczas interwencji, rozmów,
wspieraj dziecko w kontakcie z
pracownikami służb i instytucji!

STANDARD 4. MONITOROWANIE

MONITOROWANIE ZGODNOŚCI DZIAŁAŃ Z PRZYJĘTYMI STANDARDAMI

1.1. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

1. Do spraw związanych z krzywdzeniem dziecka stwierdzonym w związku z jego pobytem w Placówce prowadzone sąteczki problemowe, w których gromadzone są dokumenty dotyczące danej sprawy.
2. Teczka zawiera dokumenty zgromadzone w konkretnej sprawie związane zarówno z samym wydarzeniem naruszenia praw dziecka, jak i nim samym, jego ochroną oraz Planem pomocy i jego realizacją.
3. Dokumenty podlegają ochronie danych osobowych i użytkowane są zgodnie z tymi zasadami.
4. Szczególnie na uwadze należy mieć:
  - a) Zarządzający Placówką jako administrator danych osobowych wskazuje miejsce ich przechowywania,
  - b) każdorazowo wskazuje osoby upoważnione do wglądu dokumentów,
  - c) osoby, o które winien zostać poszerzony krąg osób uprawnionych mogą mieć do nich dostęp po uprzednim wyrażeniu zgody przez administratora danych osobowych.
5. Dokumenty, o których mowa stanowią w szczególności:
  - rejestr zgłoszeń - ewidencja spraw zawartych w poszczególnych teczkach problemowych,
  - notatki służbowe i protokoły z poszczególnych zdarzeń, rozmów, porad, konsultacji itp.,
  - dokumenty sporządzone w ramach procedury Niebieskiej Karty,
  - Plany pomocy dziecku z zapisami ich realizacji.

1.2. Przegląd i aktualizacja standardów

1. Elementem monitoringu skuteczności przyjętych procedur jest Rejestr zgłoszeń rozumiany jako ewidencja spraw, które stanowią poszczególne teczki problemowe „Standardy ochrony małoletnich”. Rejestr prowadzi Zarządzający Placówką.
2. Przeglądu obowiązujących procedur i ich skuteczności dokonuje Zarządzający Placówką wspólnie z osobą odpowiedzialną za monitoring nie rzadziej niż raz na dwa lata, przy czym pierwszy przegląd wykonywany jest po roku funkcjonowania Procedur.
3. Przegląd i monitorowanie polegają na:
  - a) analizie wykorzystywania procedur w trakcie wydarzeń, które w istotny sposób naruszyły dobra małoletnich, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji śmierci lub doznania przez małoletniego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,
  - b) bieżącym sprawdzaniu realizowania procedur poprzez wypełnianie i gromadzenie dokumentacji w indywidualnych sprawach.
4. Ewentualne zmiany wprowadza Zarządzający Placówką, dbając o zaznajomienie z nimi uprawnionych osób.